

Gemeenteraad Lansingerland
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Verzenddatum 15 april 2020
Ons kenmerk U20.01284
Uw brief van

Domein Samenleving
Maatschappelijke Opgaven

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Elsa van Kempen

Telefoon

14 010

E-mail

info@lansingerland.nl

Website

www.lansingerland.nl

Onderwerp **Financiële ontwikkelingen**
 Jeugdhulp 2019 en 2020

Geachte leden van de Raad,

Naar aanleiding van de eerste analyse van cijfers over 2019 informeren wij u over financiële ontwikkelingen binnen de lokale jeugdhulp en de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (hierna: GRJR). Gezien de omvang van de financiële consequenties informeren wij u door middel van deze brief vooruitlopend op de jaarrapportage sociaal domein en de jaarrekening. Dit conform artikel 5, lid 4 van de Financiële verordening gemeente Lansingerland 2017 (de actieve informatieplicht).

Algemeen

Begrotingsprogramma 4, sociaal domein, bestaat uit de beleidsvelden Samenleving, Jeugd, Maatschappelijke ondersteuning en Participatie. Elk beleidsveld kent eigen ontwikkelingen. In de reguliere P&C stukken en de jaarrapportage sociaal domein 2019 informeren we u over de ontwikkelingen binnen de verschillende beleidsvelden. Deze brief richt zich specifiek op de financiële ontwikkelingen van het beleidsveld Jeugd.

De financiële ontwikkelingen die we zien in 2019 en, bij gelijkblijvende situatie, ook verwachten voor 2020 en verder, zijn in lijn met wat we al eerder signaleerd hebben in bijvoorbeeld de zomer-rapportage 2019 en voortgangsbrief U19.08088. We hebben om die reden diverse maatregelen ingezet. Het effect daarvan is nog niet terug te zien in de cijfers 2019. Een deel van de maatregelen geldt vanaf 1 januari en een deel volgt in de loop van 2020. Op dit moment ligt er een raadsvoorstel bij u voor met het verzoek in te stemmen met een aantal aanvullende maatregelen. Een raadsbesluit op dit voorstel is van het grootste belang om de besparende maatregelen te kunnen effectueren.

Wij hebben in vergelijking met het gemiddelde van Nederland een relatief laag jeugdhulpgebruik, zie ook voortgangsbrief U19.08088. We hebben een groep van 9 referentiegemeenten geselecteerd die een vergelijkbaar profiel hebben (relatief veel minderjarigen, relatief welvarende gezinnen en veel nieuwbouw)¹. Meer informatie ziet u in bijlage T20.04015.

2019

Lokaal ingekochte jeugdzorg - nadeel: € 1.123.000

Bij het opmaken van de jaarrapportage en voorlopige jaarrekening blijkt uit de cijfers dat sprake is van een significante overschrijding op de onderdelen jeugdhulp met een beperking (€ 595.000) en persoonsgebonden budgetten (pgb's) (€ 528.000). De groep jeugd met een beperking is een diverse groep. Het gaat om kinderen met lichamelijke, verstandelijke, zintuigelijk en/of psychische beperkingen. Kenmerkend is dat de beperking blijvend is. Dat maakt dat deze kinderen vaak langdurig hulp ontvangen.

Het toenemend gebruik op deze onderdelen hebben wij al in de zomerrapportage 2019 gesignaleerd en daarbij hebben wij maatregelen aangekondigd, waaronder het aanscherpen van de regels voor het verstrekken van pgb's en het samenhangende pakket van de veranderopgave jeugdhulp. De nieuwe verordening en beleidsregels zijn ingegaan per januari 2020 en hebben effect vanaf deze datum. Bij herbeoordeling van de informele pgb's passen wij het nieuwe tarief toe en de aangescherpte regels. Dit leidt tot verlaging van het aantal uren informeel pgb. Wij monitoren voor hoeveel cliënten en voor welke bedragen pgb is toegekend.

De meeste aanvragen voor jeugdhulp voor jeugdigen met een beperking en verzoeken om een pgb lopen via de gemeentelijke toegang. Bij de beoordeling van aanvragen en herbeoordeling hebben we ons tot nu toe gebaseerd op de vraag van de ouders en op wat daarbij passend is. Gelet op de ontwikkeling zetten we nu nog uitsluitend hulp in die strikt noodzakelijk is en zetten we steviger in op de eigen kracht van gezinnen. Dat vraagt niet alleen van ons, maar ook van ouders en aanbieders een andere 'mindset', evenals van scholen die deze groep kinderen ondersteunen in het kader van passend onderwijs. Dit sluit aan bij de conclusies in het eindrapport "De kracht van wijd reiken" van het VNG Expertiseteam Reikwijdte Jeugdhulpplicht dat eind maart is verschenen. Dit rapport stelt dat een breed maatschappelijk debat moet worden gevoerd over wat het 'normale leven is' en wanneer professionele hulp nodig is.

Om meer grip te krijgen, bakenen we onze verantwoordelijkheid beter af en evalueren we de hulp explicieter tussentijds en aan het einde van een traject. Een laatste belangrijke maatregel is dat we interveniëren op de routes naar jeugdhulp via onderwijs door de inzet van jeugdcoaches op school en op de route via huisartsen door de inzet van praktijkondersteuners bij huisartsen. Deze maatregelen moeten de groei van het gebruik eerst afvlakken en vervolgens ombuigen. Ook hiervoor geldt dat wij de trend nauwlettend monitoren.

Alles bij elkaar hebben wij een stevige opgave om het gebruik te beheersen. De maatregelen hebben effect op het gebruik en de kosten van zowel lokale als regionale jeugdhulp. Daarbij staat voor ons voorop dat de kinderen die hulp nodig hebben, deze ook moeten krijgen.

¹ Aalsmeer, Albrandswaard, Barendrecht, Barneveld, Haarlemmermeer, Hendrik-Ido-Ambacht, Houten, Overbetuwe en Pijnacker-Nootdorp.

Regionaal ingekochte jeugdhulp: nadeel: € 336.000

In een samenwerking met de gemeenten binnen de regio Rotterdam - Rijnmond hebben we de specialistische jeugdzorg ingekocht. Onder specialistische jeugdzorg valt de gesloten jeugdhulp, crisiszorg, pleegzorg, intramurale zorg en specialistische ambulante zorg voor jeugdigen. De toegang tot de specialistische hulp verloopt voornamelijk via de huisartsen, gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming/jeugdreclassering) en ons team jeugd.

Momenteel werkt de GRJR aan het opstellen van de jaarrekening 2019. Op het niveau van de GR kunnen we in elk geval concluderen dat met name de inzet per cliënt toeneemt: de indicaties zijn gemiddeld langer van duur en intensiever.

De stijgende lijn die we in de afgelopen periode al zagen voor Lansingerland heeft doorgezet. Daarom hebben wij het voorstel aan u voorgelegd om praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen in te zetten om daarmee grip te krijgen op de huisartsenroute. Daarnaast zijn de maatregelen die bij de lokale jeugdhulp zijn genoemd, zoals sterker sturen op de resultaten van hulp en de zakelijker relatie met aanbieders, ook relevant voor de regionale jeugdhulp. Aanvullend starten we een pilot met GGZ Delfland gericht op het arrangeren voor complexe casussen en brengen we in kaart wat er nodig is om het afschalen vanuit regionale zorg naar het lokale veld te versnellen. Ook voeren we binnen de GR de discussie of we onderdelen van de regionaal ingekochte hulp beter op lokaal of subregionaal niveau kunnen inkopen, zodat we daarmee sterker kunnen sturen op het aanbod.

2020

Voor de regionaal ingekochte jeugdhulp zijn er voor 2020 drie relevante ontwikkelingen:

1. Definitieve inleg 2020 op basis van de definitieve productiecijfers 2018 (voordeel: € 153.494,-)
2. Voorgestelde begrotingswijziging GRJR 2020 (nadeel: € 343.000,-)
3. Voorgenomen wijziging vlaktaks van 3 naar 2 jaar met harde afsluiting (verschuiving over jaarschijven, 2020 nadeel: € 623.468).

Hierna lichten we de ontwikkelingen en de gevolgen voor de begroting uitgebreider toe.

1. Definitieve inleg 2020

Bij het vaststellen van de begroting 2020 was de inleg van de deelnemende gemeenten nog gebaseerd op de voorlopige productiecijfers 2018.

In december 2019 heeft een herberekening van de inleg plaatsgevonden op basis van de definitieve productiecijfers. Dit heeft geleid tot verschuivingen in de toerekening van de zorgproductie aan individuele gemeenten. Dat neemt ook een verschuiving van de inleg van verschillende gemeenten met zich mee. Het Algemeen Bestuur stelt de bedragen vast in het AB van april 2020. Op basis van de berekeningen gaan we uit van een voordeel van € 153.494 voor Lansingerland.

2. Voorgestelde begrotingswijziging 2020

Lopende 2019 bleek sprake van een toename van de kosten voor de regionale jeugdhulp. De GR heeft in december 2019 ingestemd met een voorgenomen verhoging van de begroting 2020 van de GRJR met € 10,7 miljoen euro. Dit leidt tot een hogere bijdrage voor onze gemeente van € 343.000. In de bijgevoegde brief van de GRJR worden de achtergronden en oorzaken van deze verhoging nader toegelicht. Op de begrotingswijziging van de GR kunt u vanaf medio april zienswijzen indienen. De kadernota van de GR gaat ervan uit dat de stijging de komende jaren doorzet.

3. Harde afsluiting vlaktaks

In de afgelopen periode is op verzoek van een aantal gemeenten onderzoek gedaan naar aanpassing/optimalisering van de vlaktaks systematiek. In een eerdere raadsbrief (U18.05063) gaven wij aan dat deze verrekeningsystematiek is opgesteld om sterke fluctuaties in het zorggebruik 'uit te middelen'. We zien echter dat deze systematiek bij een structurele stijging (of daling) van het zorggebruik het financiële effect hiervan voor de individuele gemeenten versterkt. Dit is in tegenspraak met het beoogde doel.

Naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek heeft het Algemeen Bestuur besloten om de systematiek van de vlaktaks te handhaven, maar de periode waarover deze verrekening plaatsvindt te wijzigen van 3 naar 2 jaar. In deze nieuwe systematiek zit er minder tijd tussen de gemaakte kosten en de afrekening hiervan. Om de overstap te maken wordt gekozen voor een zogenaamde 'harde afsluiting' in 2020, waarbij alle nog openstaande verschillen tussen de bijdrage en de daadwerkelijk gemaakte kosten tot en met jaarschijf 2018 in een keer verrekend worden.

Voor ons leidt deze harde afsluiting tot een extra incidentele last van € 623.000 in 2020. Daar staat tegenover dat deze last voor 2021 en 2022 wegvalt. Dit wordt veroorzaakt doordat het zorggebruik in onze gemeente de afgelopen 3 jaar steeg. De werkelijke kosten van de door ons afgenomen jeugdhulp lagen hierdoor in deze jaren hoger dan de op basis van de (op basis van historisch zorggebruik bepaalde) bijdrage die de GRJR bij ons in rekening bracht. Deze hogere kosten werden conform de oude systematiek 'uitgesmeerd' over latere jaren. De gekozen harde afsluiting houdt in dat wij een deel van de bijdrage die in de huidige systematiek in de jaarschijven 2021 en 2022 afgerekend zouden worden vooruit trekken naar 2020.

Ter verduidelijking voegen we onderstaande tabellen toe.

- Tabel 1 laat zien hoe de begroting eruitziet bij behoud van de huidige vlaktaks-systematiek;
 - Tabel 2 laat zien hoe de begroting eruitziet bij de nieuwe vlaktaks-systematiek;
 - Tabel 3 laat het verschil zien tussen de huidige en nieuwe systematiek.
- Dit laat zien dat door wijziging van de systematiek sprake is van een verschuiving van de middelen. Bewegingen in het zorggebruik staan hier los van.

Tabel 1	2020	2021	2022	2023	
Afrekening hoger zorggebruik 2017	0	190	0	0	
Afrekening hoger zorggebruik 2018	0	216	216	0	
Afrekening hoger zorggebruik 2019	0	195	195	195	
	0	601	411	195	1.207

Tabel 2	2020	2021	2022	2023	
Afrekening hoger zorggebruik 2017	190	0	0	0	
Afrekening hoger zorggebruik 2018	432	0	0	0	
Afrekening hoger zorggebruik 2019	0	390	195	0	
	622	390	195	0	1.207

Tabel 3	2020	2021	2022	2023	
Vershil	622	-211	-216	-195	0

Financiële gevolgen 2020 en verder

In de onderstaande tabel geven wij de gevolgen van de bovenstaande (voorgenomen) besluiten op de bestaande begroting weer. Wij verwerken deze mutaties in de kaderbrief 2021, de begroting 2021 en volgende en de zomernota 2020. Hierin houden we ook rekening met een realistische prognose voor de ontwikkeling van het regionale zorggebruik.

Bijdrage en voorgenomen mutatie GRJR 2020, bedragen * € 1.000,-

	2020	2021	2022	2023
Bijdrage GRJR primitief	7.757	7.994	7.994	7.994
1. Correctie definitieve inleg 2020	-153	0	0	0
2. Begrotingswijziging 2020	343	0	0	0
3. Harde afsluiting vlaktaks 2017+2018	623	0	0	0
4. Afrekening hoger zorggebruik 2019 (inschatting ²)	0	390	195	0
Bijdrage GRJR na wijzigingen	8.570	8.384	8.189	7.994
<i>Budget begroting 2020-2023</i>	<i>7.690</i>	<i>7.976</i>	<i>7.828</i>	<i>7.526</i>
Mutatie, nadeel voor begroting 2020 - 2023	880	408	361	468
Structurele doorwerking nadeel 2019	335	335	335	335
Totale mutatie voor begroting 2021	1.215	743	696	803

Definitieve besluitvorming GR

Zoals wij aangaven gaat het hierbij om voorgenomen besluiten van het Algemeen Bestuur van de GRJR. De voorlopige besluitvorming vindt plaats op 15 april 2020, bij het vaststellen van de jaarrekening 2019, de begrotingswijziging 2020 en de begroting 2021. Deze wijzigingen worden na 15 april aan uw Raad voorgelegd voor zienswijzen. Op 2 juli 2020 stelt de GR deze stukken met inachtneming van de ingediende zienswijzen vast.

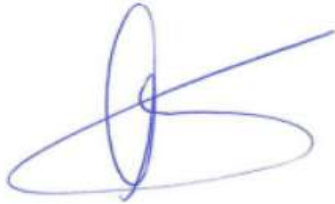
Samenhangende aanpak en monitoring

Onze inzet is om de stijgende trend in uitgaven aan regionale jeugdhulp te verlagen. De maatregelen die we inzetten voor de lokale jeugdhulp, hebben ook effect op de regionale jeugdhulp. Bijvoorbeeld het alleen inzetten van hulp die strikt noodzakelijk is en evalueren van hulp die is ingezet. Ons voorstel om te werken met praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen is ook essentieel in onze aanpak. Met de praktijkondersteuners en onze jeugdcoaches op school verbeteren we de keten en bieden we noodzakelijke hulp dichtbij. Daarnaast starten we een lokale pilot voor complexe casussen en maken wij ons binnen de GR sterk voor vernieuwing via de inkoop zodat we wij ook steviger op het aanbod kunnen sturen.

² Met deze berekening hebben we voor het jaar 2019 rekening gehouden met een stijging van de kosten voor Lansingerland. De inleg voor 2019 was namelijk begroot op 3,03%, gebaseerd op historisch gebruik over 2015, 2016 en 2017. Gezien de werkelijke realisatie in 2017 en 2018 hebben we dit % bijgesteld naar 3,3%.

Wij monitoren het beroep op de jeugdhulp, de kosten die hiermee gemoeid zijn en de kwaliteit van onze jeugdhulp. Wij verwachten dat we na de eerste helft van 2020 een eerste beeld hebben van de effecten van de eerste reeks maatregelen. We informeren u hierover in een raadsbrief na de zomer. De jaar-rapportage 2019 Sociaal domein ontvangt u in mei, zodat u bij de bespreking van de jaarrekening 2019 en de kaderbrief 2021 een goed beeld heeft van de ontwikkelingen in de jeugdhulp in 2019. Indien nodig treffen wij aanvullende maatregelen en leggen we voorstellen aan u voor.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large loop followed by a horizontal stroke and a small vertical tick.

Lucas Vokurka
Secretaris

A handwritten signature in blue ink, featuring a large 'P' followed by several loops and a long horizontal stroke.

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester

Bijlage(n):

- Aankondigingsbrief begrotingswijziging 2020 over de financiële ontwikkelingen jeugdhulp (lokaal en regionaal), I20.07874
- Bijlage Referentiegemeenten, T20.04015